

Raad voor Maatschappelijk Welzijn

Zitting van 10 februari 2011 - 19:00 uur

Oude Raadzaal (Onderbergen 86 - 9000 Gent)

Sociale Dienstverlening - Beleidsondersteuning Juridische Dienst

**72 2011_RMW_00154 Leefloon en installatiepremie aan daklozen: accuratere invulling
begrip "dakloze"
Voorstel: Goedkeuring**

De Raad voor Maatschappelijk Welzijn

Aanleiding / feiten en context

Sinds de wetswijziging van 26 oktober 2006 voorziet de Wet Maatschappelijke Integratie dat daklozen die een geïndividualiseerd project gericht op maatschappelijke integratie ondertekenen, recht hebben op een leefloon als alleenstaande.

De implementatie van deze wetswijziging in de praktijk brengt problemen met zich mee, zo leidt de zeer algemeen en ruim omschreven definitie van "dakloze" tot uiteenlopende toepassingen.

Om te bewerkstelligen dat cliënten die zich in een vergelijkbare (woon)situatie bevinden dezelfde leeflooncategorie krijgen, dringt een duidelijke afbakening van het begrip "dakloze" zich op. Een eenduidige definitie van dakloosheid is tevens noodzakelijk met het oog op de toekenning van een installatiepremie aan cliënten die de hoedanigheid van dakloze verliezen door een woning te betrekken. Tot slot heeft de striktere invulling van "dakloosheid" ook tot doel om het probleem van de "her en der" verblijvende cliënten aan te pakken.

Motivering

Gelet op artikel 14, § 1 van de Wet betreffende het recht op maatschappelijke integratie van 26 mei 2002;

gelet op het Koninklijk Besluit van 21 september 2004 tot toekenning van een installatiepremie door het OCMW aan bepaalde personen die hun hoedanigheid van dakloze verliezen:

gelet op de omzendbrief van 7 mei 2007 bij de Wet van 26 oktober 2006;

overwegende dat een striktere invulling van de definitie van dakloze noodzakelijk is om een vergelijkbare steunverlening aan cliënten in vergelijkbare woonsituaties te bewerkstelligen.

Gekoppelde besluiten

- Bijzonder Comité Sociale Dienst Algemene Zaken, 18 januari 2011, 2011_BCSD-AZ_00011

Strategisch kader

Dit besluit kadert in volgende doelstelling(en): Kwaliteitsvolle klantgerichte dienstverlening verzekeren

Openbaarheid van bestuur

Dit besluit is ter inzage.

Voorstel van besluit

Artikel 1

Het voorstel om wat de toekenning van leefloon en installatiepremie aan daklozen betreft, een striktere invulling van het begrip "dakloze" te hanteren. De nieuwe visie gaat uit van het fundamenteel onderscheid tussen structureel daklozen en cliënten met een occasioneel huisvestingsprobleem.

Artikel 2

De bijgevoegde tekst waarin de nieuwe visie en aangepaste werkwijze met betrekking tot steunverlening aan daklozen wordt uitgewerkt.

Artikel 3

De voorliggende tekst(en) als bijlage(n) bij dit besluit opgenomen

Bijlagen

- steunverlening aan daklozen.doc

Leefloon en installatiepremie aan daklozen: accuratere invulling begrip “dakloze”

A. Recht op leefloon voor daklozen

1. Situering en probleemstelling

Bij wet van 26 oktober 2006 werd de Wet Maatschappelijke Integratie gewijzigd wat betreft de steunverlening aan daklozen. De wetwijziging trad pas in werking op 30 maart 2007 en op 7 mei 2007 werd hierover een omzendbrief uitgevaardigd.

Volgende wijzigingen werden aangebracht:

- a) daklozen met wie het OCMW een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie (GPMI) afsluit, hebben recht op leefloon categorie alleenstaande;
- b) het leefloon dat wordt verleend aan een rechthebbende die zijn hoedanigheid van dakloze verloren heeft, wordt gedurende twee jaar aan 100% door de overheid terugbetaald. Vóór de wetwijziging bedroeg deze termijn 1 jaar.

Het begrip “dakloze” wordt gedefinieerd in de omzendbrief van 7 mei 2007.

Onder dakloze wordt verstaan:

- de persoon die niet over een eigen woongelegenheden beschikt, die niet de middelen heeft om daar op eigen krachten voor te zorgen en daardoor geen verblijfplaats heeft;
- de persoon die tijdelijk in een tehuis verblijft in afwachting dat hem een eigen woongelegenheden ter beschikking wordt gesteld;
- de personen die voorlopig opgevangen worden door particulieren om hen **tijdelijk** en **kortstondig** uit de nood te helpen in afwachting dat betrokkenen een eigen woongelegenheden ter beschikking hebben.

De nota van de werkgroep Leefloon, goedgekeurd door het BCSD Algemene Zaken van 3 juli 2007 implementeerde deze wetwijziging binnen OCMW Gent. Op 22 januari 2008 werd door het BCSD Algemene Zaken een aanvullende nota inzake daklozen goedgekeurd.

Wat de steunverlening aan daklozen betreft, bracht dit volgende wijzigingen teweeg:

- daklozen die in niet-erkende onthaalhuizen verblijven, kregen recht op een leefloon categorie 2 (de daklozen in erkende onthaalhuizen kregen reeds een leefloon categorie 2);
- cliënten die “her en der” op straat, bij vrienden of kennissen verbleven, kregen recht op een leefloon categorie 2 (mits ondertekening GPMI) in plaats van leefloon categorie 1. Hetzelfde geldt voor krakers voor wie leven in een kraakpand geen bewuste keuze is (“way of life”) maar een noodoplossing in afwachting van een betere woonsituatie. Deze krakers worden beschouwd als dakloos en krijgen een leefloon categorie 2 ongeacht of ze wel of niet alleen kraken;
- cliënten die tijdelijk en kortstondig intrekken bij familie, vrienden of kennissen tot ze een eigen woongelegenheden hebben gevonden, kregen eveneens recht op een leefloon categorie 2 (mits ondertekening GPMI). De nota van 3 juli beperkte het toekennen van een leefloon categorie 2 wel tot 3 maanden. Woont de cliënt langer dan 3 maanden in, dan wordt hij niet langer als dakloze beschouwd en valt hij terug op een leefloon categorie 1.

De praktische toepassing van de nota's over steunverlening aan daklozen brengt problemen met zich mee. Een van de redenen is dat het profiel van de dakloze de laatste jaren sterk gewijzigd is.

De interpretatie van de doelgroep “cliënten die tijdelijk en kortstondig worden opgevangen door particulieren” wordt binnen ons OCMW als het meest problematisch ervaren. De situaties van tijdelijke inwoonst die zich in de praktijk voordoen zijn immers enorm divers en wijken ook enorm af van het traditionele profiel van een dakloze.

Het is zeer moeilijk om in deze situaties aan lijnbewaking te doen.

Aan de werkgroep Leefloon werd de vraag gesteld om de definitie van dakloze te herbekijken.

2. Voorstel: accuratere invulling van begrip “dakloosheid”

2.1. Visie

Als we de steundossiers bekijken waarin er sprake is van hulpverlening aan daklozen, dan kan er op basis van de aard van de huisvestingsproblematiek een onderscheid gemaakt worden tussen enerzijds cliënten die te maken hebben met een structurele dakloosheid en anderzijds zij die kampen met een tijdelijk huisvestingsprobleem of zich in een tijdelijk instabiele huisvestingssituatie bevinden.

De **structureel daklozen** zijn de cliënten die zich al lang in een onstabiele huisvestingssituatie bevinden. Ze hebben een historiek van wisselende woonsituaties zonder perspectief in de nabije toekomst op een vaste woonst (definitie structurele dakloosheid uit het draaiboek onthaal).

De structureel daklozen hebben geen vaste verblijfplaats in de zin van een vaste woning (het is mogelijk dat zij nog een domicilie hebben maar dit stemt dan niet meer overeen met hun effectieve woonsituatie).

Ze leven op straat, af en toe in opvangtehuizen; soms vinden ze kortstondig opvang bij familie, kennissen of vrienden. Als ze er al in slagen om alleen te gaan wonen dan is dit meestal van korte duur en hervallen ze in de dakloosheid. Hun dakloosheid is immers geen kortstondig probleem tengevolge van één bepaalde gebeurtenis en ook geen alleenstaand probleem. Meestal hangt de huisvestingsproblematiek nauw samen met problemen op andere levensdomeinen (middelengebruik, plaatsingsverleden, psychische stoornissen ...). In de vakliteratuur wordt hierover het volgende gezegd “deze mensen zijn niet in staat om toegang te krijgen tot een persoonlijke, permanente, adequate huisvesting of deze te behouden door financiële problemen en door andere sociale drempels; ze zijn niet in staat om een dergelijke huisvestingssituatie te behouden omdat ze geen volledig onafhankelijk leven kunnen leiden”.¹

Moeten van de structureel daklozen onderscheiden worden: de cliënten die een **tijdelijk en occasioneel huisvestingsprobleem** hebben en als tussenoplossing onderdak vinden bij familie, vrienden of kennissen. Bij deze cliënten is er geen sprake van een historiek die wijst op dakloos- of thuisloosheid (geen verleden van afwisselende woonsituaties, eventueel afgewisseld met verblijf op straat, in nachtopvang of in onthaaltehuizen).

De oorzaken die ertoe leiden dat de cliënt tijdelijk moet intrekken bij familie, vrienden of kennissen zijn zeer uiteenlopend. Voorbeelden zijn:

- relatieproblemen met de partner die ertoe leiden dat een van de partners de gezinswoning verlaat;
- een verstoorde thuissituatie waardoor jongeren het ouderlijk huis verlaten;
- een verhuis vanuit een andere gemeente of een terugkeer naar Gent na lang verblijf in het buitenland waarbij door de schaarste op de woningmarkt niet onmiddellijk een betaalbare woning kan worden gevonden;
- het verlaten van een huurwoning omwille van ontevredenheid over staat of comfort van de woning, over huurprijs van de woning, uithuiszetting omwille van wanbetaling;
- het verlaten van een instelling (gevangenis, psychiatrische instelling...) en niet onmiddellijk een woning vinden.

De werkgroep stelt voor om de groep cliënten met een tijdelijk en occasioneel huisvestingsprobleem die onderdak vinden bij particulieren weg te laten uit de definitie van

¹ *Onderzoek naar de OCMW-hulpverlening aan dak- en thuislozen*, Eindrapport in opdracht van de POD Maatschappelijke Integratie, Brussel, 2010, 8.

daklozen. Een dergelijke benadering komt de eenvormigheid van de steunverlening aan cliënten die zich in een vergelijkbare woonsituatie bevinden ten goede.

Er wordt op die manier komaf gemaakt met alle discussies die momenteel worden gevoerd over al dan niet tijdelijkheid van de inwoonst (wanneer gaat termijn van drie maanden in, wanneer loopt hij af, drie maanden inwonen bij eenzelfde persoon of bij verschillende personen), over de rol van de eigen verantwoordelijkheid in de situatie van dakloosheid, over het verschil tussen inwoonst bij familie en inwoonst bij anderen.

De werkgroep is ook van mening dat gezien de situatie waarin deze cliënten zich bevinden, het verlenen van een leeflooncategorie 2 allesbehalve motiverend werkt om een oplossing te vinden voor hun huisvestingsprobleem. Momenteel krijgen zij tijdens de eerste drie maanden inwoonst 740,32 EUR waarvan zij meestal weinig of niets moeten afstaan voor huur en energiekosten. Als zij een eigen woning vinden, zullen zij met hetzelfde bedrag aan steun zelf moeten instaan voor de betaling van hun huishuur en alle andere vaste kosten.

In de meeste situaties blijkt het ook uiterst moeilijk te zijn om de kortstondige en tijdelijke intrek als noodoplossing (die resulteert in leeflooncategorie 2) te onderscheiden van een gewone samenwoonst die slechts recht geeft op een leeflooncategorie 1.

De praktijk toont immers aan dat in vele gevallen waarin tot het verlenen van leeflooncategorie 2 wegens tijdelijke inwoonst wordt besloten, de inwoonst achteraf helemaal niet tijdelijk en kortstondig bleek te zijn. In deze gevallen ging het eigenlijk van meet af aan om een gewone samenwoonst. Dit is sociaal onrechtvaardig ten aanzien van die cliënten die omwille van een gelijkaardig huisvestingsprobleem intrekken bij familie maar van meet af aan duidelijk stellen dat het niet tijdelijk is en daardoor geen leeflooncategorie 2 krijgen gedurende 3 maanden.

Gaat deze interpretatie in tegen de wet, meer bepaald de eerder aangehaalde definitie van daklozen uit de omzendbrief? Hoewel de categorie van personen die tijdelijk worden opgevangen door particulieren expliciet voorkomt in de opsomming, is het niet echt duidelijk wat de wetgever hiermee heeft bedoeld. Men kan dit ruim interpreteren en elke persoon die tijdelijk onderdak krijgt ongeacht zijn huisvestingsverleden hieronder plaatsen. Dit onderdeel van de definitie kan echter ook strenger worden benaderd en hieronder enkel die personen verstaan die al een historiek van dakloosheid hebben op het moment dat ze worden opgevangen door particulieren. In de oorspronkelijke nota inzake daklozen werd er weinig aandacht besteed aan de context waarin mensen tijdelijk worden opgevangen door particulieren. Hierdoor zijn er te ruime toepassingen van het begrip "dakloosheid" gemaakt.

2.2. Praktische uitwerking/gevolgen

a) geen leeflooncategorie 2 bij tijdelijke inwoonst

Cliënten met een tijdelijk huisvestingsprobleem die terecht kunnen bij familie, vrienden of kennissen krijgen tijdens deze inwoonst een leeflooncategorie 1. We beschouwen ze als "gewone" samenwonenden en maken gebruik van de gewone module toekenning leeflooncategorie voor samenwonenden.² Er hoeft geen GPMI voor daklozen te worden afgesloten (indien van toepassing wel een ander GPMI).

De module 7.04 "Tijdelijke inwoonst van een dakloze" (eerste drie maanden LL categorie 2, daarna leeflooncategorie 1) verdwijnt.

Als de persoon die onderdak biedt, ook leefloongerechtigd is, moet diens leeflooncategorie dan worden aangepast aan de inwoonst? Bij bijzonder verzoek en mits bijzondere motivering, kan deze persoon gedurende maximum drie maanden zijn categorie van leeflooncategorie behouden. De achterliggende redenering is dat een leefloongerechtigde die een familielid of vriend uit de nood helpt en tijdelijk in huis neemt, hiervoor op financieel vlak niet onmiddellijk mag worden afgestraft. Ten aanzien van de persoon die opvang biedt moet wel van bij

² Kunnen deze cliënten niet terecht bij familie of vrienden en moeten ze hun toevlucht zoeken tot een onthaalhuis, vluchthuis ed, dan zullen zij uiteraard een leeflooncategorie 2 ontvangen (tenlastename kosten van de instelling, verrekend als leeflooncategorie 2).

aanvang duidelijk worden gesteld dat als de inwoonst langer dan 3 maanden duurt, ook zijn leeflooncategorie zal worden aangepast.

Vindt de cliënt tijdelijk onderdak bij een ouder of een meerderjarig kind dat over een inkomen (vervangingsinkomen of loon) beschikt, dan stelt de werkgroep voor om gedurende maximum drie maanden geen rekening te houden met dit inkomen. Het is wenselijk om in deze situatie waarin iemand tijdelijk onderdak krijgt bij zijn ouders of kind, deze cliënt financieel niet onmiddellijk al te afhankelijk te maken van zijn ouder of kind.

Ook dergelijk voorstel dient het voorwerp uit te maken van een bijzonder verzoek. Het is zeker niet de bedoeling dat het behoud van de categorie van leefloon en het niet in aanmerking nemen van het inkomen van de persoon die opvang verstrekt een automatisme worden. Er moet goed gemotiveerd worden om welke sociale redenen we gedurende drie maanden wensen af te wijken van de normale regels inzake leeflooncategorie en aanrekenen van bestaansmiddelen van ouders en kinderen.

Wat de structureel daklozen betreft, blijft alles bij het oude. Zij hebben recht op leefloon categorie 2, gekoppeld aan een GPMI voor daklozen (tenzij er gegronde redenen zijn tot vrijstelling GPMI). Bij deze structurele dakloosheid is het niet uitgesloten dat de cliënt tijdelijk intrekt bij familie of vrienden (frequent wisselende woonsituaties zijn eigen aan de problematiek van dakloosheid). Of de dakloze in zo'n geval zijn statuut van dakloze en bijgevolg zijn recht op een leefloon categorie 2 behoudt, wordt van geval tot geval beoordeeld (door de maatschappelijk werkers van de dienst Thuislozenzorg).

b) gerichte doorverwijzing van de structureel daklozen naar Themadienst Thuislozenzorg

De structureel daklozen horen niet thuis in de wijken maar moeten worden begeleid door de **Themadienst Thuislozenzorg**. De -25-jarige structureel daklozen blijven wel onveranderd onder de bevoegdheid van de themadienst Jongerenwerking. Ook de aanvragen van cliënten die in onthaalhuizen en vluchthuizen verblijven, komen terecht bij de Themadienst Thuislozenzorg die ze ofwel zelf behandelt ofwel in bepaalde gevallen doorstuurt naar het wijkwerk.

De centralisatie van alle dossiers waarin steun wordt verleend aan cliënten met een structurele dakloosheid bij de themadienst Thuislozenzorg zorgt ervoor dat deze cliënten een gelijke of gelijkaardige steunverlening en begeleiding krijgen door gespecialiseerde maatschappelijk werkers.

In dit kader is het belangrijk dat bij nieuwe aanvragen de problematiek van structurele dakloosheid wordt herkend en dat er voor deze cliënten een juiste doorverwijzing gebeurt naar de themadienst Thuislozenzorg. Daarom is het essentieel dat er voor de onthaalmedewerkers een instrument wordt ontwikkeld om de structureel daklozen te kunnen onderscheiden van cliënten met een tijdelijk, occasioneel huisvestingsprobleem (o.a. soort checklist, vragenlijst...).

Cliënten met een tijdelijk huisvestingsprobleem die inwonen bij particulieren zullen vanuit het wijkwerk worden begeleid. Als na enige tijd blijkt dat de woonproblematiek van deze cliënten aansleept en neigt naar structurele dakloosheid/thuisloosheid kunnen zij uiteraard ook doorverwezen worden naar de themadienst Thuislozenzorg na overleg met deze dienst.

In dit kader moeten het bestaande schema en afspraken inzake doorverwijzing naar Themadienst Thuislozenzorg (of Themadienst Jongerenwerking) en wijkwerk zoals opgenomen in het draaiboek Onthaal opnieuw bekeken worden.

c) verdwijnen van de categorie “her en der verblijvenden”

“Her en der verblijvenden” zijn cliënten die verklaren dat ze op verschillende adressen verblijven. Het verschil tussen de “tijdelijk inwonenden” en de “her en der'ers” is dat de eerst genoemde groep niet betwist dat ze (weliswaar tijdelijk) op een vast adres inwonen terwijl de “her en der'ers” verklaren afwisselend op verschillende adressen te verblijven (de ene week

bij een kennis, een paar dagen bij een andere vriend, enz.). Er is geen sprake van een vast adres.

De praktijk leert dat sommige cliënten de term “her en der verblijven” oneigenlijk gebruiken en zelfs misbruiken: het “her en der verblijven” wordt door hen als een soort statuut beschouwd dat voordelen oplevert. Bij dit publiek is het ook geweten dat het verhaal van “her en der verblijven” moeilijk te controleren valt.

Dit misbruik moet worden aangepakt. In die zin is het wenselijk dat de term “her en der” verblijvende niet langer wordt gebruikt binnen het OCMW: ofwel is men structureel dakloos ofwel woont men (hoofdzakelijk) bij eenzelfde persoon in.

Het verblijf op verschillende adressen kan ontegensprekelijk onderdeel uitmaken van een problematiek van structurele dakloosheid. Een structureel dakloze die af en toe eens bij vrienden verblijft, blijft een dakloze en krijgt leefloon categorie 2 (gekoppeld aan een GPMI voor daklozen).

Alle andere cliënten die verklaren “her en der” te verblijven, moeten worden beschouwd als samenwonende. Ze moeten ten aanzien van onze diensten één verblijfsadres opgeven waar ze hoofdzakelijk verblijven (daar kan dan ook een huisbezoek worden afgelegd, op dit adres zijn ze bereikbaar voor onze diensten). Deze cliënten worden toegewezen aan de wijk van het opgegeven verblijfsadres. Dat deze mensen verklaren soms ook nog op een of meer andere adressen te verblijven, mag geen invloed hebben op de categorie van steunverlening.

Het is zeer belangrijk dat aan deze mensen de boodschap wordt gegeven dat het opgeven van één adres van hoofdzakelijk verblijf essentieel deel uitmaakt van hun medewerking aan het sociaal onderzoek en dat de medewerking aan het sociaal onderzoek essentieel is voor het recht op steun. Op die manier zal wellicht ook sneller duidelijk worden welke cliënten daadwerkelijk een problematiek van structurele dakloosheid hebben.

Het komt er dus op neer om bij de cliënten die zichzelf bij hun aanmelding “her en der verblijvend” noemen, een selectie te maken tussen de echte structureel daklozen en de cliënten die verklaren “her en der ‘er” te zijn omwille van de bekendheid van de term “her en der” en de “voordelen” die daaraan vasthangen.

B. Recht op installatiepremie

1. Situering en probleemstelling

Daklozen die een woning betrekken, hebben eenmaal in hun leven recht op een installatiepremie die 100 % wordt terugbetaald door de Staat. Het recht op een installatiepremie ontstaat als een cliënt zijn hoedanigheid van dakloze verliest om een woning te betrekken die hem als hoofdverblijfplaats dient (artikel 14, § 3 RMI-wet en KB van 21 september 2004).

De RMI-wet kent een installatiepremie toe aan een *leefloongerechtigde* die de hoedanigheid van dakloze verliest. Wat andere, niet-leefloongerechtigde personen betreft bepaalt het KB van 21 september 2004 dat het recht op een installatiepremie slechts toekomt aan personen die hetzij, enkel een vervangingsinkomen ten laste van de sociale zekerheid of een uitkering ten laste van een stelsel van sociale bijstand genieten, hetzij een inkomen hebben dat lager is dan het bedrag van de leeflooncategorie waarop ze recht zouden hebben verhoogd met 10 %.

De wettelijke bepaling inzake installatiepremie en de omzendbrief terzake bieden weinig concrete handvaten en richtlijnen in functie van de toepassing in de praktijk.

Bij de maatschappelijk werkers rijzen dan ook geregeld vragen over in welke situaties er al dan niet recht is op een installatiepremie. Zo kunnen er vraagtekens worden geplaatst bij het

recht op een installatiepremie voor mensen die een instelling verlaten. Heel wat aanvragen tot toekenning van een installatiepremie komen van mensen die na een verblijf in een psychiatrische instelling, instelling bijzondere jeugdzorg, detentie, enz. zich in Gent willen vestigen. In die gevallen wordt er door de maatschappelijk werkers soms ook vanuit de instelling zelf een zekere “druk” ervaren om een installatiepremie toe te kennen.

Er is nood aan concrete richtlijnen zodat de vraag naar een installatiepremie van mensen die zich in een vergelijkbare situatie bevinden, gelijkvormig wordt behandeld.

2. Territoriale bevoegdheid voor installatiepremie

De bevoegdheidswet bevat geen specifieke bepaling inzake de toekenning van installatiepremies. Wat dit betreft moet dus worden teruggevallen op de algemene regel van het gewoonlijk verblijf op het moment van de aanvraag (art. 1 Wet 2 april 1965). Dit komt er in de praktijk op neer dat OCMW Gent bevoegd is om een installatiepremie toe te kennen voor cliënten die zich in Gent komen vestigen.

3. Algemeen uitgangspunt: recht op installatiepremie voor structureel daklozen die een woning betrekken

Voor de toekenning van een installatiepremie moet dezelfde invulling worden gegeven aan het begrip dakloosheid als wat het recht op leefloon betreft. De wettelijke definitie van dakloze voor de toekenning van een installatiepremie is immers dezelfde als deze voor de toekenning van een leefloon als dakloze.

Dit brengt mee dat als algemeen uitgangspunt geldt dat de installatiepremie is bedoeld voor structureel daklozen (zie hierboven) wiens dakloosheid wordt opgeheven doordat zij een woning betrekken.

4. Bijzondere situatie: recht op installatiepremie voor mensen die tijdelijk hebben ingewoond bij familie of vrienden

Het voorstel van de werkgroep om cliënten met een tijdelijk en occasioneel huisvestingsprobleem tijdens hun inwoning bij familie, vrienden of kennissen niet te beschouwen als dakloze, houdt bijgevolg in dat bij de beëindiging van de inwoning om een eigen woning te betrekken op dat moment geen installatiepremie kan worden toegekend. Dit standpunt werd bevestigd door de VVSG en door de Cel Wetgeving van de POD Maatschappelijke Integratie.

5. Bijzondere situatie: het verlaten van een instelling

Zowel door de VVSG als door de POD Maatschappelijke Integratie (Dienst wetgeving) wordt duidelijk gesteld dat het toekennen van een installatiepremie aan personen die allerhande instellingen verlaten (de gevangenis, psychiatrie, beschut wonen...) geen vanzelfsprekendheid is. Het verblijf in een instelling maakt iemand immers niet automatisch tot een dakloze.

Uitzonderlijk kan het langdurig verblijf in een instelling en de gevolgen die dat heeft op vlak van huisvesting, relaties, sociaal netwerk..., iemand (structureel) dakloos maken. De aanwezigheid van die bijzondere elementen die wijzen op structurele dakloosheid moet blijken uit het sociaal verslag.

Hiermee rekeninghoudend stelt de werkgroep Leefloon volgende werkwijze voor tav aanvragers van een installatiepremie:

- Aanvrager verlaat onthaaltehuis voor daklozen (erkend of niet erkend): recht op een installatiepremie. De werkgroep gaat ervan uit dat de personen die in een onthaaltehuis hebben verbleven werkelijk beantwoorden aan het profiel van een structureel dakloze. Wat dat betreft vertrouwen we op het opnamebeleid van de onthaaltehuizen. Vluchthuizen en crisisopvang vallen hierbuiten omdat zij ook een andere doelgroep opnemen.
- Aanvrager verlaat andere instelling (ook vluchthuis of crisisopvang) en was reeds structureel dakloos op moment van de opname: recht op installatiepremie. Structureel daklozen kampen niet alleen met een huisvestingsproblematiek maar ook met problematisch middelengebruik, psychiatrische problematiek ed. Als een structureel dakloze bijvoorbeeld een psychiatrische instelling verlaat of een therapeutische gemeenschap om een woning te betrekken, is er recht op een installatiepremie. Een structureel dakloze die een vluchthuis of crisisopvang verlaat, heeft recht op een installatiepremie.
- Aanvrager verlaat psychiatrische instelling, de gevangenis, een vluchthuis, een instelling bijzondere jeugdzorg ed. en was ten tijde van zijn opname in die instelling niet structureel dakloos: in principe geen recht op een installatiepremie. Uitzonderlijk en mits bijzondere motivering kan wel een installatiepremie worden toegekend. Om te beoordelen of de aanvrager omwille van zijn (langdurig) verblijf in de instelling toch als een dakloze kan worden beschouwd, moeten volgende elementen in overweging worden genomen in het sociaal verslag:
 - woonsituatie bij opname in de instelling
 - evolutie woon- en sociale situatie tijdens opname in de instelling ? mogelijke invloed van langdurig verblijf in instelling
 - mogelijkheden (op familiaal en woongebied) bij verlaten van de instelling ?
 - financiële situatie (beschikt de aanvrager wel of niet over spaargeld,...).

6. Woning moet geschikt zijn voor permanente bewoning:

De aanvrager moet een woning betrekken die hem als hoofdverblijf kan dienen.

Wat als er een installatiepremie wordt gevraagd om iets te betrekken dat niet voor (permanente) bewoning geschikt is (kraakpand, onbewoonbare woning, garagebox...)?

In zulke gevallen kan geoordeeld worden dat er geen recht is op installatiepremie (reden: u dakloosheid wordt niet opgeheven, u betreft namelijk een woning die niet voor permanente bewoning is geschikt en die dus niet als hoofdverblijfplaats kan dienen). Deze cliënten blijven dakloos. Met de cliënt wordt dan best besproken dat er een installatiepremie zal worden toegekend als hij een woning heeft gevonden die wel voor permanente bewoning in aanmerking komt.

Het feit dat de aanvrager zich niet zal laten domiciliëren in de woning die hij betreft, mag geen argument zijn om een installatiepremie te weigeren.

7. Zich wel of niet moeten installeren: niet relevant

Voor de toekenning van een installatiepremie is het niet relevant of de dakloze zich al dan niet effectief hoeft te installeren.

Zo kan een installatiepremie niet worden geweigerd of uitgesteld omwille van de enkele reden dat de aanvrager een gemeubelde studio betreft. De installatiepremie kan ook dan nog dienen voor de verdere inrichting van de studio.

Dit wil ook zeggen dat een (structureel) dakloze die intrekt bij zijn partner of familie recht kan hebben op een installatiepremie met dien verstande dat het recht op een installatiepremie eenmalig is. Als de samenwoonst van korte duur is en de cliënt zich nadien opnieuw ergens anders installeert, zal er geen recht meer zijn op een installatiepremie. Dit wordt dus best met de cliënt besproken.

